

Hajós Ferenc

Munkajogi és vállalkozási alapismeretek

A foglalkoztatás II. szakmai követelménymodulhoz

2022. évi frissített tartalom

Műszaki Könyvkiadó

- a munkaidő-beosztás szerinti napi munkaidőt meghaladóan elrendelt rendkívüli munkaidőben,
- a munkaidőkereten vagy
- az elszámolási időszakon felül végzett munka esetén.

A munkaidő-beosztás szerinti heti pihenőnapra (heti pihenőidőre), munkaszüneti napra elrendelt rendkívüli munkaidőben történő munkavégzés esetén száz százalék bérpótlék jár. A bérpótlék mértéke ötven százalék, ha a munkáltató másik heti pihenőnapot (heti pihenőidőt) biztosít. Készenlét esetén húsz, ügyelet esetén negyven százalék, ha a munkavégzés tartama nem mérhető, ötven százalék bérpótlék jár.

A felek a meghatározott bérpótléket is magában foglaló alaphéremben is megállapodhatnak a munkaszerződésben:

- bérpótlék helyett,
- készenlét vagy ügyelet esetén a munkavégzés díjazását és a bérpótléket magában foglaló havi átalányban.

Díjazás munkavégzés hiányában

A munkavállalót:

- ha a munkáltató foglalkoztatási kötelezettségének a beosztás szerinti munkaidőben nem tesz eleget (állásidő) – az elháríthatatlan külső okot kivéve –, alaphérem illeti meg;
- ha a munkáltató hozzájárulása alapján mentesül a munkavégzés alól, a kiesett munkaidőre megállapodásuk szerint illeti meg díjazás;
- távolléti díj illeti meg:
 - a szabadság tartamára,
 - a munkavégzés alóli mentesítés időtartamára,
 - óra- vagy teljesítménybérezés esetén a napi munkaidőre, ha az általános munkarend szerinti munkanapra eső munkaszüneti nap miatt csökken a teljesítendő munkaidő,
 - ha munkaviszonyra vonatkozó szabály munkavégzés nélkül munkabérem fizetését annak mértéke meghatározása nélkül írja elő.

A betegszabadság tartamára a távolléti díj hetven százaléka jár.

A kötelező legkisebb munkabér, a garantált bérminimum összegét és hatályát – a Nemzeti Gazdasági és Társadalmi Tanácsban folytatott konzultációt követően – a kormány állapítja meg. Ennek megfelelően 2022-ben a kötelező legkisebb havi munkabér 200 000 forint, heti bérnél 45 980 forint, napibérnél 9200 forint,

órabérnél 1150 forint. Középiskolai végzettség, szakképzettség esetén a havi garantált bérminimum 260 000 forint, hetibérnél 59 780 forint, napibérnél 11 960 forint, órabérnél 1495 forint.

Kötelező legkisebb munkabér: a kormány által kormányrendeletben meghatározott legkisebb munkabér összege, amit a munkáltató köteles fizetni az alkalmazottja részére 8 órás munkaidőre.

Garantált bérminimum: a kormány által kormányrendeletben meghatározott legkisebb munkabér összege, amely kizárólag a minimum középfokú képzettséghez kötött munkakör betöltése esetén kötelező. Ez azonban nem a munkavállaló legmagasabb iskolai végzettségétől függ, hanem attól, hogy az általa betöltött munkakör milyen végzettséget és szakképzettséget igényel.

Ha alacsonyabb bérben állapodnak meg, az semmis.

A munkabért – eltérő rendelkezés hiányában – forintban kell megállapítani, kifizetni, és utólag, legalább havonta egy alkalommal kell elszámolni.

Az elszámolásáról a tárgy hónapot követő hónap tizedik napjáig írásbeli tájékoztatást kell adni, amelynek olyannak kell lennie, hogy a munkavállaló az elszámolás helyességét, a levonások jogcímét és összegét ellenőrizni tudja.

A bért a következő adók és járulékok terhelik:

- személyi jövedelemadó (15%),
- tb járulék (18,5%)
 - 10 % nyugdíjjárulék,
 - 7 % egészségbiztosítási járulék,
 - 1,5 % munkaerőpiaci járulék

A munkáltató ezen kívül szociális hozzájárulási adót fizet a bér után, amelynek mértéke 13 % és megszűnik a 1,5 %-os szakképzési hozzájárulás.

A 25 év alatti fiataloknak 2022-től nem kell személyi jövedelemadót fizetniük a munkával megszerzett és az egyéb jövedelmeik után. Ez származhat munkaviszonyból, egyéni vállalkozásból, mezőgazdasági őstermelői tevékenységből, illetve európai parlamenti, vagy önkormányzati képviselői tevékenységből. Így a diákszervezeteknél munkát vállalók bérét 2022-ben a járulékok mellett már adó sem terheli.

Példa a munkavállaló és a munkáltató által fizetett adókra, járulékokra:

Egy alkalmazott fizetése (bruttó bére) 220 000 Ft. Kinek milyen fizetési kötelezettsége van?

Az alkalmazott (munkavállaló) a 220 000 Ft-os fizetéséből 18,5 % tb járulékot (40 700 Ft) fizet. Ezen kívül 15% (33 000Ft) személyi jövedelemadót kell fizetnie. Mindezt a munkáltatója vonja le a béréből és fizeti be a NAV, Nemzeti Adó és Vámhivatal számára.

A munkáltató 13% (28 600 Ft) szociális hozzájárulási adót fizet a munkáltató bére után ugyancsak a NAV-nak. A társadalombiztosítási ellátás **egészségbiztosítási és nyugdíjbiztosítási** ellátásból áll.

Az egészségbiztosítási ellátás lehet:

- egészségügyi szolgáltatás (természetbeni ellátás),
- pénzbeli ellátás: táppénz, terhességi-gyermekágyi segély, gyermekgondozási díj, egyéb térítések,
- baleseti ellátás: baleseti egészségügyi szolgáltatás, baleseti táppénz, baleseti járadék,
- megváltozott munkaképességű személyek ellátása (rokkantsági ellátás, rehabilitációs ellátás).

A nyugdíjbiztosítási ellátás lehet:

- saját jogú nyugellátás: öregségi nyugdíj,
- hozzátartozói nyugellátás: özvegyi nyugdíj, árvaellátás, szülői nyugdíj, baleseti hozzátartozói nyugellátás.

20. Munkavállalásánál mit tart fontosabbnak: jó bér feketén foglalkoztatva vagy kevesebb bér, de bejelentve?

21. Beszéljék meg mindkét lehetőséget az osztályban!

1.7. A munkáltató és a munkavállaló kártérítési felelőssége (176–179. §)

Kár minden olyan hátrány, amely valakit valamely károsító esemény folytán személyében (erkölcsi kár) vagy vagyonában ér. A kárt **kártérítéssel** vagy **kártalanítással** lehet megtéríteni. A kettő között az a különbség, hogy a kártérítés jogellenes magatartáson alapul (pl. valakinek megrongálták az autóját). A kártalanítás viszont nem jogellenes magatartáson alapul (pl. az állam kisajátítja a telkét, ezért cserébe kap egy másik ingatlant vagy pénzt).

A munkáltató kártérítési kötelessége

A munkáltató köteles megtéríteni a munkavállalónak a munkaviszonnyal összefüggésben okozott kárt (elmaradt jövedelmét, dologi kárát, egyéb indokolt költségeit és nem vagyoni kárát). Mentesül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy:

- korhatár előtti ellátásban, szolgálati járandóságban, balettművészeti életjáradékban és átmeneti bányászjáradékban nem részesül.

Az álláskeresési segély összege a kérelem benyújtásának időpontjában hatályos kötelező legkisebb munkabér 40%-a.

Az álláskereső részére **költségtérítés** jár a hivatalos ügyintézésrel, a munkahelykereséssel kapcsolatos (lakóhelyétől a munkaügyi központhoz történő oda- és visszautazás, valamint a munkaügyi központ által kezdeményezett foglalkozás-egészségügyi szakvélemény beszerzéséhez szükséges utazás) indokolt utazási költség összegéig.

A jogalap nélkül felvett ellátást vissza kell fizetni.

Közfoglalkoztatás

A közfoglalkoztatás a munkaviszony speciális formája. Támogatott foglalkoztatás, célja, hogy a közfoglalkoztatott sikeresen vissza-, ill. bekerüljön az elsődleges munkaerőpiacra. A közfoglalkoztatók támogatást vehetnek igénybe annak érdekében, hogy átmeneti munkalehetőséget biztosítsanak azok számára, akiknek az önálló álláskeresése hosszú ideig eredménytelen.

Közfoglalkoztató lehet önkormányzat, civil szervezet, szociális szövetkezet.

A törvény meghatározza, hogy melyek azok a tevékenységek, amelyek közfoglalkoztatás keretében végezhetők.

Közfoglalkoztatott az lehet, aki:

- munkaviszonyt létesíthet,
- 16. életévét betöltötte, és
- a munkaügyi központ által nyilvántartásba vett álláskereső vagy rehabilitációs ellátásban részesül.

A közfoglalkoztatási jogviszony határozott időre létesíthető, próbaidő kikötése nélkül.

2022 első napjától emelkedik a közmunkások bére is, év elejétől a teljes munkaidőben foglalkoztatott közmunkások bére a minimálbér fele, azaz 100 ezer forint lesz. A legalább középfokú iskolai végzettséget és szakképesítést igénylő munkakörnél a garantált bér 130 ezer forint.

A szabadság mértéke naptári évenként 20 munkanap, ha ennél rövidebb ideje foglalkoztatott, a szabadság arányos része jár. Szabadsága (betegszabadsága) tartamára

a közfoglalkoztatási bér, közfoglalkoztatási garantált bér 70%-a illeti meg.

A közfoglalkoztatási bért a következő adók, járulékok terhelik:

- személyi jövedelemadó (15%),
- Társadalombiztosítási járulék (18,5%).

A közfoglalkoztatáshoz képzések kapcsolódnak.

A **munkáltató** ezen kívül szociális hozzájárulási adót fizet a bér után, melynek mértéke 13 % és megszűnik a 1,5 %-os szakképzési hozzájárulás.

A munkanélküli-ellátások fedezete

A munkanélküli-ellátások fedezetére a **Nemzeti Foglalkoztatási Alap** szolgál.

Az alap bevétele:

- a szociális hozzájárulási adónak a költségvetési törvényben meghatározott százaléka,
- a **központi költségvetési támogatás**,
- az **állami** foglalkoztatási szervek közreműködésével, uniós források bevonásával megvalósuló **programok, támogatások**, valamint járulékátvállalás végrehajtása érdekében befolyó bevételek,
- **uniós forrás** terhére megvalósuló operatív program finanszírozására szolgáló előleg,
- az **Európai Globalizációs Alkalmazkodási Alaptól** társfinanszírozás címen befolyó bevétel,
- **egyéb bevételek**.

A munkanélküliség mértékét a **munkanélküliségi ráta** mutatja, amely a munkanélküliek és a munkaerő-állomány százalékban kifejezett aránya.

Nem lehet egyéni vállalkozó:

- kiskorú személy, és aki cselekvőképességet érintő gondnokság alatt áll,
- akit gazdasági, vagyon elleni, korrupciós bűncselekmény miatt jogerősen végrehajtandó szabadságvesztésre ítélték (a korábban hatályos törvények szerint a jogkövetkezmények alóli mentesülésig),
- akit szándékos bűncselekmény miatt jogerősen egy évet meghaladó, végrehajtandó szabadságvesztésre ítélték (a hátrányos jogkövetkezmények alóli mentesülésig),
- aki egyéni cég tagja vagy gazdasági társaság korlátlanul felelős tagja.

Az **egyéni vállalkozói tevékenység megkezdésének bejelentése** elektronikus úton, ügyfélkapun keresztül vagy személyesen kezdeményezhető (okmányirodákban, járási hivatalokban). A nyilvántartásban szereplő adatok megváltozását a változástól számított tizenöt napon belül köteles az e célra rendszerített elektronikus űrlapon (változásbejelentési űrlap) a nyilvántartást vezető szervnek bejelenteni (tv. 14. §). Az egyéni vállalkozó egyéni vállalkozói tevékenységét legalább egy hónapig és legfeljebb három évig szüneteltetheti. A szünetelés bejelentésére az egyéni vállalkozói tevékenység megkezdésének bejelentésére vonatkozó szabályokat kell alkalmazni (tv. 18. §). A szüneteléssel, megszüntetéssel, valamint a változásbejelentéssel kapcsolatos eljárások kizárólag elektronikus úton kezdeményezhetők díj- és illetékmentesen. A megfelelően kitöltött űrlap alapján a hatóság beszerzi az egyéni vállalkozó adószámát és az egyéni vállalkozó statisztikai számjelét, majd továbbítja a nyilvántartást vezető szervhez. Ezt követően az egyéni vállalkozót nyilvántartásba veszik, amelyről a nyilvántartási szám megküldésével elektronikus úton értesítik a hatóságot, és egyidejűleg megküldik a meghatározott igazolást a bejelentő részére. A vállalkozói igazolvány nem feltétele a vállalkozói tevékenységnek, kiállítása megszűnt.

Az egyéni vállalkozó egyéni vállalkozói tevékenységéből eredő kötelezettségeiért teljes vagyonával felel.

Az egyéni vállalkozó több tevékenységet folytathat, tevékenységét több telephelyen, fióktelepen is végezheti. Ha valamely gazdasági tevékenység gyakorlását jogszabály hatósági engedélyhez köti, az egyéni vállalkozó e tevékenységét csak az engedély birtokában kezdheti meg, ill. végezheti.

Az egyéni vállalkozó közreműködőként alkalmazottat, külön jogszabályban meghatározott bedolgozót, segítő családtagot és szakiskolai, szakközépiskolai tanulót foglalkoztathat.

